

Талас ауданына қатысты «Жамбыл облысы тарих және мәдениет ескерткіштерінің жинағының» шығуы негізінде 2010 жылдың маусым айында Талас ауданы көлеміндегі тарихи-мәдени объектілерге мемлекеттік қорғауға алынатын белгі, қорғау тақталарын орнату мақсатында ұйымдастырылған іссапардың
ЕСЕБІ

Жамбыл облысы әкімдігі мәдениет басқармасының «Тарихи-мәдени ескерткіштерді қорғау және қалпына келтіру дирекциясы» мемлекеттік мекемесінің іс-шаралар жоспарына сәйкес 2010 жылдың маусым айында Талас ауданы көлеміндегі тарихи-мәдени объектілерге мемлекеттік қорғауға алынатын белгі, қорғау тақтайшаларын орнату мақсатында Талас ауданына қатысты «Жамбыл облысы тарих және мәдениет ескерткіштерінің жинағының» шығуына байланысты дирекция қызметкерлерімен ескерткіштердің жай-күйі анықталып, қорғау тақталарын орнату жұмыстары жүргізілді.

Жалпы Талас ауданына II бағыт бойынша іссапар ұйымдастырылды.

I-ші бағыт,

Талас ауданы, Ақкөл ауылдық округі;	6 объекті
Талас ауданы, Бостандық ауылдық округі;	6 объекті
Талас ауданы, С. Шәкіров ауылдық округі;	3 объекті
Талас ауданы, Ойық ауылдық округі;	5 объекті
Талас ауданы, Кеңес ауылдық округі;	6 объекті
Талас ауданы, Үшарал ауылдық округі;	1 объекті

II-ші бағыт,

Талас ауданы, Берікқара ауылдық округі;	7 объекті
Талас ауданы, Қаратау ауылдық округі;	4 объекті
Талас ауданы, Тамды ауылдық округі;	4 объекті
Талас ауданы, Қызыләуіт ауылдық округі;	7 объекті
Жамбыл ауданы, Бектөбе ауылдық округі;	1 объекті

I-ші бағыт бойынша іссапар барысында:

1. Ақкөл ауылдық округі әкімшілігінің және дирекция қызметкерлерінің қатысуымен 8 тарихи-мәдени объектінің 6-ына қорғау тақтайшалары орнатылып, акті әзірленген.

Қорғау тақталары орнатылған ескерткіштер;

№	Ақкөл ауылдық округі	
1	Төрткүл 1 бекінісі 8-13 ғасырлар	Талас ауданы, Ақкөл ауылының солтүстік шеті
2	Төрткүл 2 бекінісі 8-12 ғасырлар	Талас ауданы, Ақкөл ауылының солтүстік шеті, Төрткүл 1 бекінісінен оңтүстікке қарай 0,3 шақырым
3	Кемер 1 орны шелль-ашель	Қаратау қаласынан солтүстік.шығысқа қарай 25 км жерде орналасқан.
4	Кемер 2 орны шелль-ашель	Қаратау қаласынан солтүстік.шығысқа қарай 23 км жерде орналасқан.
5	Орналасқан жері кемер 3 шелль-ашель	Қаратау қаласынан солтүстік-шығысқа қарай 20 км, Кемер 1 орнынан оңтүстік-батысқа қарай 1,5-2 км жерде орналасқан.
6	Ақкөл 2 қорымы Қола дәуірі	Ақкөл ауылынан оңтүстік-батысқа қарай 2,5 км, Ақкөл көлінің құйылысындағы бөктерде орналасқан.

Төрткүл 1 бекінісі 8-13 ғасырлар Талас ауданы, Ақкөл ауылының солтүстік шетінде орналасқан.

Төрткүл 2 бекінісі 8-12 ғасырлар Талас ауданы, Ақкөл ауылының солтүстік шеті, Төрткүл 1 бекінісінен оңтүстікке қарай 0,3 шақырым. Жергілікті халық ескерткіштің мәдени қабатын бұзып, үстін қазіргі кезде зираттарға айналдыруда.

Ақкөл 2 қорымы Қола дәуірі Ақкөл ауылынан оңтүстік-батысқа қарай 2,5 км, Ақкөл көлінің құйылысындағы бөктерде орналасқан.

2. Бостандық ауылдық округі әкімшілігінің және дирекция қызметкерлерінің қатысуымен 6 тарихи-мәдени объектіге қорғау тақтайшалары орнатылып, акті әзірленген.

Қорғау тақталары орнатылған ескерткіштер;

№	Бостандық ауылдық округі	
1	Қызылмақташы қалашығы 10-12 ғасырлар	Талас ауданы, Бостандық ауылының оңтүстік шеті
2	Көктөбе қалашығы 10-12 ғасырлар	Талас ауданы, Бостандық ауылынан солтүстікке қарай 1 шақырым
3	Төрткүлтөбе 1 қалашығы 7-13 ғасырлар	Талас ауданы, Бостандық ауылынан солтүстік-батысқа қарай 0,5 шақырым
4	Ортағасырлық төрткүл қалашығы 8-12 ғасырлар	Талас ауданы, Бостандық ауылынан оңтүстік-шығысқа қарай 6 шақырым
5	Құмыстөбе қорғанды қорымы 1-3 ғасырлар	Талас ауданы, Бостандық ауылынан оңтүстікке қарай 6 шақырым
6	Биназартөбе мекені 3-5 ғасырлар	Талас ауданы, Бостандық ауылынан оңтүстікке қарай 10 шақырым

3. С. Шакиров ауылдық округі әкімшілігінің және дирекция қызметкерлерінің қатысуымен 3 тарихи-мәдени объектіге қорғау тақтайшалары орнатылып, акті әзірленген.

Қорғау тақталары орнатылған ескерткіштер;

№	С. Шакиров ауылдық округі	
1	Шаруашылық қалашығы 7-13 ғасырлар	Талас ауданы, С.Шәкіров ауылынан солтүстік-шығысқа қарай 8 шақырым
2	Ынтымақ (Тайтөбе) қалашығы 6-12 ғасырлар	Талас ауданы, С.Шәкіров ауылынан солтүстік-батысқа қарай 5 шақырым
3	Байжантөбе күзет мұнарасы 8-11 ғасырлар	Талас ауданы, Сәду Шәкіров ауылынан солтүстік-шығысқа қарай 10 шақырым

4. Ойық ауылдық округі әкімшілігінің және дирекция қызметкерлерінің қатысуымен 5 тарихи-мәдени объектіге қорғау тақтайшалары орнатылып, акті әзірленген.

Қорғау тақталары орнатылған ескерткіштер;

№	Ойық ауылдық округі	
1	Ноғай ишан кесенесі 1920 жылдың басы.	Талас ауданы, Ойық ауылының шетіндегі жазық жерде
2	Ілебай датқа кесенесі 19 ғасыр	Талас ауданы, Сейілбек ауылының шетіндегі қазақтың ескі бейітінде
3	Жаңақорған бекінісі 18-19 ғасырлар	Талас ауданы, Ойық ауылынан солтүстікке қарай 12 шақырым
4	Қорғанды қорым (3) Ерте темір дәуірі	Талас ауданы, Ойық ауылынан солтүстікке қарай 5 шақырым
5	Орналасқан жері дегерез ашель-мустье	Тұрымқұл ауылынан оңтүстікке қарай 18 км жерде орналасқан.

Ноғай ишан кесенесі 1920 жылдың басы. Талас ауданы, Ойық ауылының шетіндегі жазық жерде орналасқан.

Ілебай датқа кесенесі 19 ғасыр Талас ауданы, Сейілбек ауылының шетіндегі қазақтың ескі бейітінде орналасқан.

Жаңақорған бекінісі 18-19 ғасырлар Талас ауданы, Ойық ауылынан солтүстікке қарай 12 шақырым жерде орналасқан.

Қорғанды қорым (3) ерте темір дәуірі Талас ауданы, Ойық ауылынан солтүстікке қарай 5 шақырым жерде орналасқан.

5. Кеңес ауылдық округі әкімшілігінің және дирекция қызметкерлерінің қатысуымен 6 тарихи-мәдени объектіге қорғау тақтайшалары орнатылып, акті әзірленген.

№	Кеңес ауылдық округі	
1	Адақантөбе қалашығы 10-12 ғасырлар	Талас ауданы, Бөлтірік шешен ауылынан солтүстікке қарай 25 шақырым
2	Ақтөбе қалашығы 10-12 ғасырлар	Талас ауданы, Бөлтірік шешен ауылынан оңтүстік-шығысқа қарай 5 шақырым
3	Атбайлар қалашығы 10-12 ғасырлар	Талас ауданы, Бөлтірік шешен ауылынан солтүстік-батысқа қарай 17 шақырым
4	Күлтөбе қалашығы 10-12 ғасырлар	Талас ауданы, Бөлтірік шешен ауылынан солтүстік-батысқа қарай 15 шақырым
5	Жетітөбе қорғанды қорымы (7) ерте темір ғасыры	Талас ауданы, Бөлтірік шешен ауылынан батысқа қарай 8 шақырым
6	Тектұрмас қалашығы 7-13 ғасырлар	Талас ауданы, Көшек батыр ауылынан солтүстік- батысқа қарай 11 шақырым

Адасқантөбе қалашығы 10-12 ғасырлар Талас ауданы, Бөлтірік шешен ауылынан солтүстікке қарай 25 шақырым жерде орналасқан.

Ақтөбе қалашығы 10-12 ғасырлар Талас ауданы, Бөлтірік шешен ауылынан оңтүстік-шығысқа қарай 5 шақырым жерде орналасқан.

Атбайлар қалашығы 10-12 ғасырлар Талас ауданы, Бөлтірік шешен ауылынан солтүстік-батысқа қарай 17 шақырым жерде орналасқан.

Күлтөбе қалашығы 10-12 ғасырлар Талас ауданы, Бөлтірік шешен ауылынан солтүстік-батысқа қарай 15 шақырым жерде орналасқан.

Жетітөбе қорғанды қорымы (7) ерте темір ғасыры Талас ауданы, Бөлтiрiк шешен ауылынан батысқа қарай 8 шақырым жерде орналасқан.

Тектұрмас қалашығы 7-13 ғасырлар Талас ауданы, Көшек батыр ауылынан солтүстік- батысқа қарай 11 шақырым жерде орналасқан.

6. Үшарал ауылдық округі әкімшілігінің және дирекция қызметкерлерінің қатысуымен 1 тарихи-мәдени объектіге қорғау тақтайшалары орнатылып, акті әзірленген.

№	Үшарал ауылдық округі	
1	Ақ кесене бекінісі 10-12 ғасырлар	Талас ауданы, Үшарал ауылынан солтүстік-батысқа қарай 35 шақырым

Ақ кесене бекінісі 10-12 ғасырлар Талас ауданы, Үшарал ауылынан солтүстік-батысқа қарай 35 шақырым жерде орналасқан.

II-ші бағыт бойынша іссапар барысында:

1. Берікқара ауылдық округі әкімшілігінің және дирекция қызметкерлерінің қатысуымен 7 тарихи-мәдени объектіге қорғау тақтайшалары орнатылып, акті әзірленген.

№	Берікқара ауылдық округі	
1	Майтөбе обалар қорымы (30)	Тараз-Қаратау трассасының оң жағында, Майтөбе елді мекенінен 2,19 км солтүстік-батыста орналасқан.
2	Обалар тобы (3)	Қожағаппар ауылынан 1,2 км оңтүстік-батыста, ауыл зиратының маңында орналасқан.
3	Обалар қорымы (15)	Қожағаппар ауылынан 1,8 км солтүстікте, Кіші Арбатас өзенінің сол жағасында орналасқан.
4	Қожағаппар обалар тобы (4)	Қожағаппар ауылынан 3,24 км солтүстік-шығыста, Тамды елді мекеніне апаратын тау жолының оң жағындағы адыр үстінде
5	Ақмола бекінісі 8-10 ғасырлар	Талас ауданы, Майтөбе ауылының шығыс шеті
6	Төрткүл бекінісі 10-13 ғасырлар	Талас ауданы, Майтөбе ауылының территориясында
7	Ақтөбе мекені 5-8 ғасырлар	Талас ауданы, Майтөбе ауылынан солтүстік-шығысқа қарай 6 шақырым

Майтөбе обалар қорымы (30) ерте темір дәуірі Тараз-Қаратау трассасының оң жағында, Майтөбе елді мекенінен 2,19 км солтүстік-батыста орналасқан.

Обалар тобы (3) ерте темір дәуірі Қожағаппар ауылынан 1,2 км оңтүстік-батыста, ауыл зиратының маңында орналасқан.

Обалар қорымы (15) ерте темір дәуірі Қожағаппар ауылынан 1,8 км солтүстікте, Кіші Арбатас өзенінің сол жағасында орналасқан.

Қожағаппар обалар тобы (4) ерте темір дәуірі Қожағаппар ауылынан 3,24 км солтүстік-шығыста, Тамды елді мекеніне апаратын тау жолының оң жағындағы адыр үстінде орналасқан.

Ақмола бекінісі 8-10 ғасырлар Талас ауданы, Майтөбе ауылының ШЫҒЫС шетінде орналасқан.

Төрткүл бекінісі 10-13 ғасырлар Талас ауданы, Майтөбе ауылының территориясында орналасқан. Ескерткіш үстіне бірнеше жылдар бұрын тұрғын үйлер тұрғызылып кеткен.

Ақтөбе мекені 5-8 ғасырлар Талас ауданы, Майтөбе ауылынан солтүстік-шығысқа қарай 6 шақырым жерде орналасқан.

2. Қаратау ауылдық округі әкімшілігінің және дирекция қызметкерлерінің қатысуымен 4 тарихи-мәдени объектіге қорғау тақтайшалары орнатылып, акті әзірленген.

№	Қаратау ауылдық округі	
1	Обалар (2)	Есейхан ауылынан 6,1 км оңтүстік-шығыста, Есейхан – Қасқабұлақ тас жолының сол жағында 50 м жерде орналасқан.
2	Обалар тобы (5)	Есейхан ауылынан 4,4 км шығыста, Қаратау-Есейхан тас жолының сол жағында 15 км жерде орналасқан.
3	Обалар қорымы (9)	Есейхан ауылынан 1,8 км солтүстік-батыста, Есейхан-Қараой тас жолының оң жағында 60 м жерде орналасқан.
4	Үлкен шабақты обалар тобы (3)	Қараой ауылының оңтүстік шетінде

Обалар (2) ерте темір дәуірі Есейхан ауылынан 6,1 км оңтүстік-шығыста, Есейхан – Қасқабұлақ тас жолының сол жағында 50 м жерде орналасқан.

Обалар тобы (5) ерте темір дәуірі Есейхан ауылынан 4,4 км шығыста, Қаратау-Есейхан тас жолының сол жағында 15 км жерде орналасқан.

Обалар қорымы (9) ерте темір ғасыры Есейхан ауылынан 1,8 км солтүстік-батыста, Есейхан-Қараой тас жолының оң жағында 60 м жерде орналасқан.

Үлкен шабақты обалар тобы (3) Қараой ауылының оңтүстік шетінде орналасқан.

3. Тамды ауылдық округі әкімшілігінің және дирекция қызметкерлерінің қатысуымен 4 тарихи-мәдени объектіге қорғау тақтайшалары орнатылып, акті әзірленген.

№	Тамды ауылдық округі	
1	Тамды қалашығы 11-13 ғасырлар	Талас ауданы, Қаратау қаласының батыс шеті
2	Тамды қорымы Б.з.д. III-I ғ.ғ	Тамды ауылынан батысқа қарай 1,5 км, Атлас өзенінің оң жағалауы, Қаратау жотасының солтүстік-шығыс беткейі, Тамды қалашығынан оңт-шығ қарай шамамен 0,5 км жерде орн.
3	Қоңыртөбе мекені 7-12 ғасырлар	Талас ауданы, Тамды ауылының солтүстік шеті
4	Шелбастау обалар қорымы (6)	Тамды ауылынан 6 км солтүстік-шығыста Тамды-Қаратау тас жолының оң жағасындағы Қаратау заводынан оңтүстік-шығысында орналасқан.

Тамды қалашығы 11-13 ғасырлар Талас ауданы, Қаратау қаласының батыс шетінде орналасқан. Іс-сапар барысында ескерткішке археологиялық қазба жұмастарынан кейін консервация жұмыстары жүргізілмегендігінен бұзалап бара жатқандығы анықталды.

4. Қызыләуіт ауылдық округі әкімшілігінің және дирекция қызметкерлерінің қатысуымен 7 тарихи-мәдени объектіге қорғау тақтайшалары орнатылып, акті әзірленген.

№	Қызыләуіт ауылдық округі	
1	Көктал 1 обалар қорымы (16)	Көктал ауылының оңтүстік-шығыс шетінде Көктал өзенінің сол жағында орналасқан.
2	Көктал 2 обалар қорымы (9)	Көктал ауылынан 1,7 км батыста, Көктал-Қаратау тас жолының сол жағында 0,8 км жерде, Көктал өзенінің сол жағында орналасқан.
3	Обалар тобы (3)	Көктал ауылынан 2,2 км солтүстік-батыста, Қаратау-Жанатас темір жолының сол жағындағы биік жотаның үстінде орналасқан.
4	Найза Қызыл обалар қорымы (34)	Көктал ауылынан 7,8 км солтүстікте Қаратау қаласынан 23,5 км қашықтықта, Найза қызыл тауының солтүстік-батысында 0,5 км жерде тау аралық жазықта
5	Жолбарыс камал 1 обалар тобы (3)	Көктал ауылынан 5,93 км оңтүстік-батыста, Қаратау-Жанатас тас жолының оң жағында, Көктал өзенінің сол жағасында орналасқан.
6	Жолбарыс камал 2 обалар тобы (5)	Көктал ауылынан 6,6 км оңтүстік-батыста, Қаратау –Жанатас тас жолының сол жағында, Жолбарыс камал өзенінің оң жағасында орналасқан.
7	БЕСКЕПЕ ТАҢБАЛАРЫ ерте ортағасырлық	Қызыләуіт ауылынан 3,2 км оңтүстік-батыста, Бескепе деп аталатын жердегі биік емес төбедегі үлкен тас бетіне салынған.

Көктал 1 обалар қорымы (16) Көктал ауылының оңтүстік-шығыс шетінде Көктал өзенінің сол жағында орналасқан.

Көктал 2 обалар қорымы (9) Көктал ауылынан 1,7 км батыста, Көктал-Қаратау тас жолының сол жағында 0,8 км жерде, Көктал өзенінің сол жағында орналасқан.

Жолбарыс қамал 1 обалар тобы (3) Көктал ауылынан 5,93 км оңтүстік-батыста, Қаратау-Жаңатас тас жолының оң жағында, Көктал өзенінің сол жағасында орналасқан.

Найза Қызыл обалар қорымы (34) Көктал ауылынан 7,8 км солтүстікте Қаратау қаласынан 23,5 км қашықтықта, Найза қызыл тауының солтүстік-батысында 0,5 км жерде тау аралық жазықта

БЕСКЕПЕ ТАҢБАЛАРЫ ерте ортағасырлық Қызыләуіт ауылынан 3,2 км оңтүстік-батыста, Бескепе деп аталатын жердегі биік емес төбедегі үлкен тас бетіне салынған.

Иссапар қортындысы:

Талас ауданы бойынша орналасқан тарихи-мәдени ескерткіштердің жай-күйін анықтап мемлекеттік қорғау тақтасын орнату мақсатында ұйымдастырылған іссапар барысында 47 тарихи-мәдени объектіге қорғау тақтасы орнатылды, ескерткіштердің табылмауына байланысты 3 тақта қайта

әкелінді, олардың 1 қорғау тақтасы Жамбыл ауданы, Бектөбе ауылында орналасқан «Ортағасырлық Бектөбе» қалашығына орнатылды.

Директор

Қ.Дәурембеков

Орын. Б. Устаев
Тел:43-67-35.